

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

รายงานผลการวิจัยการพัฒนาความเป็นคนดีของนักเรียนโดยใช้ KIDS-DE MODEL โรงเรียนรัศมิ์วิทยา ปีการศึกษา 2559-2560 ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพพัฒนาความเป็นคนดีของนักเรียนโดยใช้ KIDS-DE MODEL โรงเรียนรัศมิ์วิทยา ปีการศึกษา 2559-2560 2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในพัฒนาความเป็นคนดีของนักเรียนโดยใช้ KIDS-DE MODEL โรงเรียนรัศมิ์วิทยา ปีการศึกษา 2559-2560 3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมความเป็นคนดีของนักเรียน โรงเรียนรัศมิ์วิทยาหลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2559-2560 4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายชุมชน ที่มีต่อการพัฒนาความเป็นคนดีของนักเรียน โดยใช้ KIDS-DE MODEL โรงเรียนรัศมิ์วิทยา หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2559-2560 ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ 2 ปีการศึกษาตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2559 ถึงเดือนมีนาคม 2561 ต่อเนื่องตลอด 2 ปีการศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วย 1. กลุ่มตัวอย่างนักเรียนปีการศึกษา 2559 และปีการศึกษา 2560 จำนวน 769 คน กลุ่มตัวอย่างครู ปีการศึกษา 2559 และปีการศึกษา 2560 จำนวน 56 คน กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง ปีการศึกษา 2559 และปีการศึกษา 2560 จำนวน 769 คน กลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2559 และปีการศึกษา 2560 จำนวน 13 คน และกลุ่มตัวอย่างเครือข่ายชุมชน ปีการศึกษา 2559 และปีการศึกษา 2560 จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามและแบบบันทึกผลการสังเกตพฤติกรรมที่สะท้อนความเป็นคนดีตามสภาพจริงโดยครูที่ปรึกษาเป็นผู้สังเกตนักเรียนเป็นรายบุคคลรวมทั้งสิ้น 4 ฉบับ ฉบับที่ 1 แบบสอบถามคุณภาพการพัฒนาความเป็นคนดีของนักเรียน โดยใช้ KIDS-DE MODEL โรงเรียนรัศมิ์วิทยา หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2559-2560 ได้ค่าความเชื่อมั่น .978 ฉบับที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาความเป็นคนดีโดยใช้ KIDS-DE MODEL โรงเรียนรัศมิ์วิทยา หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2559-2560 ได้ค่าความเชื่อมั่น .973 ฉบับที่ 3 แบบสังเกตพฤติกรรมที่สะท้อนความเป็นคนดีของนักเรียนตามตัวบ่งชี้ที่โรงเรียนกำหนด โดยครูที่ปรึกษาเป็นผู้สังเกตนักเรียนตามสภาพจริงทุกคน ฉบับที่ 4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายชุมชนต่อการพัฒนาความเป็นคนดีของนักเรียน โดยใช้ KIDS-DE MODEL โรงเรียนรัศมิ์วิทยา หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2559-2560 ได้ค่าความเชื่อมั่น .978 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยเก็บข้อมูล 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 หลังการพัฒนาเมื่อสิ้นปีการศึกษา 2559 ช่วงเดือนมีนาคม 2560 ครั้งที่ 2 หลังการพัฒนาเมื่อสิ้นปีการศึกษา 2560 ช่วงเดือนมีนาคม 2561 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS version

18 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการพัฒนาความเป็นคนดีของนักเรียนโดยใช้ KIDS-DE MODEL โรงเรียนรัตภูมิวิทยา ปีการศึกษา 2559-2560 กล่าวโดยสรุปดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการตามวิธีกระบวนการวิจัย สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพการพัฒนาความเป็นคนดีของนักเรียนโดยใช้ KIDS-DE MODEL โรงเรียนรัตภูมิวิทยา ตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2559-2560 พบว่า

ปีการศึกษา 2559 โดยภาพรวมทุกกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.52$, S.D.= 0.50) เมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.59$, S.D.= 0.72) รองลงมาได้แก่ กลุ่มนักเรียน มีคุณภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.52$, S.D.= 0.57) ส่วนกลุ่มครู มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.45$, S.D.= 0.57)

ปีการศึกษา 2560 โดยภาพรวมทุกกลุ่มที่ตอบแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$, S.D.= 0.42) เมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.66$, S.D.= 0.57) รองลงมาได้แก่ กลุ่มนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$, S.D.= 0.57) ส่วนกลุ่มผู้ปกครอง และกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.46$, S.D.= 0.57, 0.56) สอดคล้องกับสมมุติฐาน

2. สรุปผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาการพัฒนาความเป็นคนดีของนักเรียน โดยใช้ KIDS-DE MODEL โรงเรียนรัตภูมิวิทยา ปีการศึกษา 2559-2560 จำแนกตามกลุ่มที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า

ปีการศึกษา 2559 โดยรวมผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.25$, S.D.= 0.68) และเมื่อจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มนักเรียน มีส่วนร่วมมากที่สุด ($\bar{X}=4.30$, S.D.= 0.90) อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ กลุ่มผู้ปกครอง ($\bar{X}=4.29$, S.D.= 0.91) อยู่ในระดับมาก ส่วนกลุ่มครู มีส่วนร่วมต่ำสุด อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X}=4.20$, S.D.= 0.80)

ปีการศึกษา 2560 โดยรวมผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D.= 0.56) และเมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D.= 0.58) รองลงมาได้แก่ กลุ่มครู ($\bar{X} = 4.61$, S.D.= 0.58) ส่วนกลุ่มผู้ปกครอง มีส่วนร่วมต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X} = 4.52$, S.D.= 0.59) สอดคล้องกับสมมติฐาน

3. ผลการเปรียบเทียบการสังเกตพฤติกรรมความเป็นคนดีของนักเรียน โดยใช้ KIDS-DE MODEL โรงเรียนรัตภูมิวิทยา หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2559 และ 2560 พบว่า

ปีการศึกษา 2559 พฤติกรรมความเป็นคนดีของนักเรียนตามตัวบ่งชี้ที่โรงเรียนกำหนด ทั้ง 9 ด้าน ได้แก่ 1) การมีคุณธรรมจริยธรรม 2) การมีระเบียบวินัย 3) การมีจิตสำนึกที่ดี 4) การรักการเรียนรู้ 5) มีความรักผูกพันเอื้ออาทร ห่วงใยบุคคลในครอบครัว 6) มีความเป็นไทย และวัฒนธรรมไทย 7) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี 8) มีวิถีแบบประชาธิปไตย 9) ไม่มั่วสุมกับอบายมุข มีคุณภาพระดับดีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยร้อยละ ระหว่าง 82.57-89.93

ปีการศึกษา 2560 พฤติกรรมความเป็นคนดีของนักเรียนตามตัวบ่งชี้ที่โรงเรียนกำหนด ทั้ง 9 ด้าน ได้แก่ 1) การมีคุณธรรมจริยธรรม 2) การมีระเบียบวินัย 3) การมีจิตสำนึกที่ดี 4) การรักการเรียนรู้ 5) มีความรักผูกพันเอื้ออาทร ห่วงใยบุคคลในครอบครัว 6) มีความเป็นไทย และวัฒนธรรมไทย 7) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี 8) มีวิถีแบบประชาธิปไตย 9) ไม่มั่วสุมกับอบายมุข มีค่าเฉลี่ยร้อยละ ระหว่าง 84.94-88.53 แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมความเป็นคนดีของนักเรียน ปีการศึกษา 2560 มีการพัฒนาสูงกว่า ปีการศึกษา 2559 ทุกด้าน สอดคล้องตามสมมติฐาน

4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายชุมชนในการพัฒนาความเป็นคนดีของนักเรียน โดยใช้ KIDS-DE MODEL โรงเรียนรัตภูมิวิทยา หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2559-2560 พบว่า

ปีการศึกษา 2559 โดยภาพรวมทุกกลุ่มที่ประเมินมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ปกครอง มีความพึงพอใจค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.60) รองลงมาได้แก่ กลุ่มนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.59) ส่วนกลุ่มครู มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 0.43)

ปีการศึกษา 2560 โดยภาพรวม ทุกกลุ่มที่ประเมินมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มครู มีความพึงพอใจค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.43) รองลงมาได้แก่ กลุ่มผู้ปกครอง อยู่ใน

ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.54) ส่วนกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.56) สอดคล้องตามสมมติฐาน

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย การพัฒนาความเป็นคนดีของนักเรียนโดยใช้ KIDS-DE MODEL โรงเรียนรัตภูมิวิทยา ปีการศึกษา 2559-2560 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพการพัฒนาความเป็นคนดีของนักเรียนโดยใช้ KIDS-DE MODEL โรงเรียนรัตภูมิวิทยา ตามความคิดเห็นของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2559-2560 พบว่า

ปีการศึกษา 2559 โดยภาพรวมทุกกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=3.52$, S.D.= 0.50) เมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=3.59$, S.D.= 0.72) รองลงมาได้แก่ กลุ่มนักเรียน มีคุณภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=3.52$, S.D.= 0.57) ส่วนกลุ่มครู มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.45$, S.D.= 0.57)

ปีการศึกษา 2560 โดยภาพรวมทุกกลุ่มที่ตอบแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$, S.D.= 0.42) เมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.66$, S.D.= 0.57) รองลงมาได้แก่ กลุ่มนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$, S.D.= 0.57) ส่วนกลุ่มผู้ปกครอง และกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.46$, S.D.= 0.57, 0.56) สอดคล้องกับสมมติฐาน

ที่ปรากฏเช่นนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียน ได้มีการวางแผนในการพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาความเป็นคนดีของนักเรียน โรงเรียนรัตภูมิวิทยา โดยใช้ KIDS – De MODEL ภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วน ในการกำหนดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนในด้านต่างๆ ให้ความสำคัญตามตัวบ่งชี้ที่โรงเรียนกำหนด ได้แก่ การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ Kindness of Friends (เพื่อนดี) การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ Ideal Teachers (ครูดี) กิจกรรมสร้างสรรค์ Delightful Family (ครอบครัวดี) กิจกรรมสร้างสรรค์ School Administration (บริหารจัดการดี) และกิจกรรมสร้างสรรค์ Developed Environment (สื่อ บรรยากาศ และแหล่งเรียนรู้ดี) และเมื่อสิ้นปีการศึกษา 2559 ได้จัดให้มีการประเมิน สรุป และตรวจสอบ ทบทวน เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง เพิ่มเติม หรือพัฒนา กิจกรรมในปีการศึกษา 2560 อย่างต่อเนื่อง

สอดคล้องกับทำนอง ภูเกดพิมพ์ (2551) กล่าวว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความคิด ความเชื่อและความยึดมั่นของแต่ละบุคคลแต่ละหน่วยงานและองค์กรอีกทั้งขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย โดยการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการทำงานเพราะทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์และอุทิศตนมากขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา

สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาความเป็นคนดีของวีระพงษ์ ถิ่นแสนดี (2550 : 2) กล่าวโดยสรุปว่า การพัฒนา ความเป็นคนดี หรือพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนนั้น โรงเรียนสามารถกระทำได้ ดังนี้

1. เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการพัฒนาหลักสูตร ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม
2. เร่งรัดการฝึกอบรมและส่งเสริมความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมของบุคลากร
3. ส่งเสริมให้มีการร่วมมือกันระหว่าง โรงเรียน สถาบันครอบครัวและหน่วยงานอื่นๆ

ในการเผยแพร่งานพัฒนาคุณธรรม

4. ส่งเสริมให้ครอบครัวได้มีบทบาทในการเลี้ยงดูเพื่อสร้างรากฐานที่แข็งแรง
5. ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา รวมทั้งพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาจิตใจ
6. จัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครู และบุคลากรที่อุทิศเวลาตั้งใจ

ปฏิบัติงาน

7. ส่งเสริมให้สื่อมวลชนทุกประเภทมีส่วนร่วมในการเผยแพร่และพัฒนาคุณธรรม
8. จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก จัดให้เด็กได้ปฏิบัติตาม

คุณธรรมอย่างสม่ำเสมอ

9. จัดให้มีการวัดและประเมินผลการพัฒนาความเป็นคนดี หรือพัฒนาคุณธรรม

จริยธรรมทุกระยะ

10. นำผลมาปรับปรุงให้นักเรียนมีคุณธรรมที่สมบูรณ์

สอดคล้องกับโยธิน จันทร์สว่าง (2552 : 29) ได้กล่าวถึง วิธีการพัฒนาความเป็นคนดี และส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ไว้ดังนี้

1. ปรับปรุงหลักสูตรการปลูกฝังอบรมจริยธรรมที่เหมาะสมกับวัยของเด็กและพัฒนาวิธีการสอนให้ถูกต้องตามหลักวิชาการพัฒนาและปรับปรุงวิธีการประเมินผลให้สามารถวัดพัฒนาการทางจริยธรรมได้อย่างแท้จริง

2. จัดสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก จัดให้เด็กได้ปฏิบัติตามคุณธรรม จริยธรรมที่ปลูกฝังในกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอและคงเส้นคงวา

3. หลักสูตรการฝึกหัดครู ควรเพิ่มวิชาทางจิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์อีก 5-10 หน่วยกิตนอกจากนี้ควรมีการสอนวิชาเอกด้าน “การปลูกฝังอบรมจริยธรรม”

4. ควรมีการสร้างนักวิชาการชั้นสูง ที่จะทำหน้าที่วิจัย สอนและพัฒนาเยาวชนไทย อย่างมีประสิทธิภาพให้มากขึ้น โดยการให้ทุนการศึกษาในชั้นปริญญาโท และปริญญาเอก ทางด้าน จิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

5. ให้สถานศึกษาเชิญชวนบุคลากรทางศาสนาช่วยปลูกฝังจริยธรรม

6. ควรปรับปรุงระบบการประเมินผลครู โดยไม่เน้นเป้าหมายเชิงปริมาณ และไม่เน้น การประเมินผลกระทบบที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กในทันที แต่เน้นการประเมินคุณภาพและปริมาณการจัด กิจกรรมการพัฒนาที่จัดให้เด็กอย่างถูกหลักวิชา

7. การพัฒนาครูประจำการเกี่ยวกับหลักและวิธีการปลูกฝังอบรมจริยธรรม

8. ปรับปรุงสภาพแวดล้อมการทำงานของครู อาจารย์ ลดภาระงานด้านธุรการ เพื่อให้ ครู อาจารย์ ดูแลอบรมนักเรียนอย่างใกล้ชิด ให้สวัสดิการ ความช่วยเหลือและบริการต่างๆ ที่จะช่วย ส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดีรวมทั้งมีการติดตามดูแลพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของครู อาจารย์ เพื่อแก้ไข ปรับปรุง

สอดคล้องกับทิสนา แคมมณี (2554 : 58) ได้เสนอแนวทางการปลูกฝังคุณลักษณะ ความเป็นคนดี หรือคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน 3 แนวทางดังนี้ แนวทางที่ 1 สอนให้เข้าใจ ให้มีการ ปฏิบัติจริง ให้รู้จักหาเหตุผลทางจริยธรรมและตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง แนวทางที่ 2 เป็นการสอนที่เป็น กระบวนการสอน ที่ต่อเนื่องกันเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุถึงขั้นยอมรับไปปฏิบัติจนเป็นนิสัย และแนวทาง ที่ 3 ควรใช้รูปแบบการสอนด้วยวิธีต่าง ๆ หลายวิธี และควรมีการจัดกิจกรรมประกอบการเรียน การสอน เช่น จัดให้มีการแสดงบทบาทสมมุติ การเล่นเกม การสร้างสถานการณ์จำลอง การพาไป ศึกษาสถานประกอบการหรือชมรมบรรยายและรวมทั้งใช้อุปกรณ์การสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับ ประสบการณ์ตรง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด

สอดคล้องกับดลใจ ถาวรวงศ์ ดันเจริญ (2552) ได้ศึกษากระบวนการขัดเกลา กระบวนการขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบ จังหวัดฉะเชิงเทราพบว่า 1 กระบวนการ ขัดเกลาทางสังคม จากเพื่อนพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่าง เพื่อนและเยาวชน มีการสังสรรค์ พุดคุยกันจนคุ้นเคยและเป็นกันเอง ร่วมรับรู้สุขทุกข์และ ร่วมแก้ปัญหา และด้วยการรู้จักคุ้นเคยกัน เป็นอย่างดีเพื่อน จึงมีส่วนช่วยในการสั่งสอนอบรม เยาวชน อีกทั้งสนับสนุนส่งเสริมการทำ ความดี ของคนในชุมชนและเยาวชนคือ ส่งเสริมคนขยัน ทำมาหากินและส่งเสริมการเป็นคนดี คนเก่งของ เยาวชนด้วย นอกจากนี้ลักษณะวิถีชีวิตของเพื่อนชอบเข้าวัดทำบุญจึงเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับ เยาวชนในการซึมซับและสืบทอดวิถีชีวิตด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) กระบวนการขัดเกลาทางสังคม

จากเพื่อนพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างเพื่อนและเยาวชน โดยมีลักษณะแนวคิดที่คล้ายคลึง สอดคล้องกันคือ ขยันเรียนและทำกิจกรรม มีการ-แลกเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่สนใจและถนัด ร่วมกันและมีความจริงใจ สามารถปรึกษาหารือร่วมกัน ได้ทั้งเรื่องการเรียนรู้และการวางแผนอนาคต และสนับสนุนให้เยาวชนปฏิบัติตามกฎระเบียบของ สังคม ซึ่งพ่อแม่มีส่วนในการให้คำชี้แนะ ในการเลือกคบเพื่อนด้วย

อุไรวรรณ จันทรสวัสดิ์ (2552) ได้ศึกษาวิจัยคุณลักษณะครูผู้สอนที่ดีตามความคิดเห็น ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสาขาพาณิชยกรรม โรงเรียนมิตรพลพณิชยการ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โรงเรียนมิตรพลพณิชยการ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูผู้สอนที่ดีผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับ คุณลักษณะของครูผู้สอนที่ดี โดยคุณลักษณะของครูที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุดคือ ด้านการให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาคโดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการ ใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ โดยเฉพาะเรื่องที่ครูทำหน้าที่การสอนอย่างเต็มความสามารถ รองลงมาคือด้านการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกาย วาจา ใจด้านการไม่กระทำตนเป็น ปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์ด้านความรักความ เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือให้กำลังใจและด้านการส่งเสริมให้เกิดความรู้ทักษะและนิสัยที่ถูกต้อง ดีงาม เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูผู้สอนที่ดี นักเรียนเสนอแนะ ให้ครูให้ความรักและเอาใจ ใส่นักเรียนอย่างทั่ว ถึงและเท่าเทียมกัน มีความสุภาพ อ่อนโยนเป็น แบบอย่างที่ดีกับศิษย์และให้ ความเป็นกันเองกับลูกศิษย์โดยเสมอภาค

สอดคล้องกับ ซาคซิวสกี (Zakrzewski, 2012) ครูที่มี ความเอาใจใส่นักเรียนทำให้นักเรียนมีการพัฒนาทางวิชาการและมีทักษะทางสังคมด้านความเมตตาช่วยเหลือผู้อื่นมากขึ้นและ เบอโควิทซ์ (Berkowitz, 2011) สิ่งสำคัญในการพัฒนาหรือวิธีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนให้บรรลุผล คือ การพัฒนาครูให้ตระหนักในความสำคัญของคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ เป็นอันดับแรก พัฒนาการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีสร้างแรงจูงใจเป็นตัวแบบของความดี

สอดคล้องกับกมลวรรณ คารมปราชญ์ คล้ายแก้ว (2557) ดำเนินการศึกษายทบาทของ ครอบครัวในการปลูกฝังและพัฒนาความเป็นพลเมืองดี ตามระบอบประชาธิปไตยให้กับเด็กและ เยาวชนการสร้างความเป็นพลเมืองดีให้กับคนในสังคมถือเป็นวิธีการที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการ ทำให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศมีความมั่นคง โดยครอบครัวถือว่าเป็นสถาบัน ทางสังคมที่มีส่วนสำคัญใน การอบรมบ่มนิสัย ปลูกฝังความเชื่อ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และ ศิลธรรมอันดีงามให้กับเด็ก รวมไปถึงปลูกฝังและพัฒนาความเป็นพลเมืองดีตามระบอบ

ประชาธิปไตยอันประกอบไปด้วย ความรับผิดชอบต่อตนเองและพึ่งตนเองได้ การเคารพผู้อื่น การเคารพความแตกต่าง การเคารพความเสมอภาค การเคารพกติกาหรือเคารพ กฎหมาย และความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม พบว่าวิธีการสำคัญที่ครอบครัวควรรู้ใช้ในการถ่ายทอดความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย ประกอบไปด้วย (1) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยที่เป็นผลรวมของการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผล และ (2) การเป็นแบบอย่างที่ดีของบิดามารดาในการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งทั้ง 2 วิธีการนี้จะช่วยให้บุตรได้รับการปลูกฝังเจตคติและพฤติกรรมแบบประชาธิปไตยตั้งแต่วัยเด็กและจะส่งผลกระทบต่อเนื่องไปตลอดช่วงชีวิต

สอดคล้องกับอนุพล เทศารินทร์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนเซกา อำเภอเซกา จังหวัดหนองคายพบว่าการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนทางกายภาพการจัดที่นั่งไม่มีรูปแบบยึดติดแบบใดแบบหนึ่งเกิดความสะดวกสบายในการจัดกิจกรรมในการจัดและตกแต่งห้องเรียนมีการจัดมุมวิชาการป้ายนิเทศแสดงผลงานครู-นักเรียน ห้องเรียนมีความสะอาดเป็นระเบียบสวยงาม มีป้ายนิเทศป้ายนิเทศการผลงานนักเรียน-ครูทุกห้อง ด้านแวดล้อมทางสังคมและจิตใจมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีสร้างสรรค์ระหว่างครูกับนักเรียน มีความสำคัญต่อการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

สอดคล้องกับธนศ ขำเกิด (2551) ให้ทัศนะเกี่ยวกับสื่อภายนอกอาคารได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุ เช่น บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องประกอบ ครุภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ สิ่งชี้วัดถึงลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ได้แก่ ความชุ่มชื้น การถูกสุขลักษณะ ความร่มรื่น ความสวยงาม ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ความสะดวก ฯลฯ การจะจัดและสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพอย่างไรนั้นเป็นเรื่องของแต่ละโรงเรียนที่ต่างก็มีสภาพของปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับแนวความคิดและดุลยพินิจของบุคคลภายในโรงเรียนนั้นๆ ที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น แต่ควรอยู่ภายใต้หลักการของ "การร่วมคิด ร่วมทำ" ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความรู้สึที่ดี ความรู้สึกของการมีส่วนร่วม ความรู้สึกของความเป็นเจ้าของ โดยเฉพาะนักเรียนซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาผู้บริหารและคุณครูควรยอมรับว่า นักเรียนทุกคนมีความสามารถและเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนที่มีความรักความผูกพันและปรารถนาดีต่อโรงเรียนของเขา จึงควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นตัดสินใจร่วมวางแผน จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนภายใต้การแนะนำของผู้บริหารและครูอาจารย์

2. สรุปผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาการพัฒนาความเป็นคนดีของนักเรียน โดยใช้ KIDS-DE MODEL โรงเรียนรัตภูมิวิทยา ปีการศึกษา 2559-2560 จำแนกตามกลุ่มที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า

ปีการศึกษา 2559 โดยรวมผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25, S.D. = 0.68$) และเมื่อจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มนักเรียน มีส่วนร่วมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30, S.D. = 0.90$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ กลุ่มผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.29, S.D. = 0.91$) อยู่ในระดับมาก ส่วนกลุ่มครู มีส่วนร่วมต่ำสุด อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.20, S.D. = 0.80$)

ปีการศึกษา 2560 โดยรวมผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61, S.D. = 0.56$) และเมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65, S.D. = 0.58$) รองลงมาได้แก่ กลุ่มครู ($\bar{X} = 4.61, S.D. = 0.58$) ส่วนกลุ่มผู้ปกครอง มีส่วนร่วมต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X} = 4.52, S.D. = 0.59$) สอดคล้องกับสมมุติฐาน

ที่ผลปรากฏเช่นนี้เป็นเพราะว่า ในการดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาความเป็นคนดีของนักเรียน โดยใช้ KIDS-DE MODEL ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน อีกทั้งส่งเสริมให้สมาชิกที่เข้าร่วมได้เข้าใจเป้าหมายในการรวมตัวกันว่า จะก่อให้เกิดความสำเร็จในภาพรวม สร้างการยอมรับในความแตกต่างระหว่างสมาชิก ยอมรับในรูปแบบและวัฒนธรรมองค์กรของสมาชิก ได้แก่ นักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน และผู้แทนจากองค์กรในชุมชน อีกทั้งยังส่งเสริม หรือจัดให้มีกิจกรรมลักษณะต่างๆ ครอบคลุมกิจกรรมตามแนวทาง KIDS-DE MODEL 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีเพื่อนดี (Kindness of Friends) ได้แก่ กิจกรรมสถานักเรียน ในระดับห้องเรียน และระดับชั้นเรียน กิจกรรมนักเรียนแบบอย่างแห่งความดี 2) กิจกรรมสนับสนุนให้นักเรียนมีครูที่ดี (Ideal Teachers) ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาศักยภาพครู กิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่ดั่งงามของครู และกิจกรรมครูต้นแบบแห่งความดี 3) กิจกรรมสนับสนุนให้นักเรียนมีครอบครัวที่มีความอบอุ่น (Delightful Family) ได้แก่ กิจกรรมเครือข่ายผู้ปกครอง ระดับห้องเรียน ระดับชั้นเรียน ระดับโรงเรียน กิจกรรมเลี้ยงลูกแบบประชาธิปไตย กิจกรรมเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และกิจกรรมผู้ปกครองแห่งความดี 4) กิจกรรมสนับสนุนให้การบริหารจัดการดี (School Administration) ได้แก่ กิจกรรมการกำหนดทิศทางการทำงานร่วมกัน กิจกรรมแบบอย่างแห่งความดี กิจกรรมสร้างเสริมคนดี กิจกรรมด้านสภาพแวดล้อมดี และมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง 5) กิจกรรมสนับสนุนให้นักเรียนมีสื่อ บรรยากาศ และแหล่งเรียนรู้ดี (Developed Environment) ทั้งในโรงเรียน และในชุมชน

สอดคล้องกับแนวคิดของพอล สตาร์คี (Paul Starkey. 1997) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของเครือข่ายไว้ว่า ประโยชน์เฉพาะหน้าของเครือข่ายเห็นได้จากผลงานที่สมาชิกดำเนินการ ส่วนประโยชน์ ระยะยาวจะบังเกิดในรูปของควมมีประสิทธิภาพของการวิจัยและพัฒนา การถ่ายทอดวิธีการทำงาน และระบบที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เครือข่ายในการพัฒนามีประโยชน์หลายประการ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ สมาชิกและกิจกรรมของเครือข่าย ซึ่งพอจะรวบรวมได้ดังนี้

1. เครือข่ายช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ เครื่องมือ และสื่อ ผ่านการประชุม การทดลองปฏิบัติการ การประชาสัมพันธ์ และการให้ความร่วมมือกันในการดำเนินโครงการ การแบ่งปันทักษะและประสบการณ์ให้เก้กันเป็นการเสริมความสมบูรณ์ให้กับสมาชิกเครือข่ายทั้งหมด ไม่ว่าจะส่วนบุคคลหรือองค์กร

2. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการประสานงานในเครือข่ายช่วยลดการทำงาน และการใช้ทรัพยากรซ้ำซ้อน ทำให้การพัฒนาสามารถดำเนินไปได้ก้าวหน้า รวดเร็ว และส่งผลต่อสังคมในวงกว้างยิ่งขึ้น

3. เครือข่ายสามารถเชื่อมโยงคนที่อยู่ในระดับต่างกัน มีวิธีการทำงาน การจัดองค์กร และมีภูมิหลังต่างกันที่ไม่มีโอกาสติดต่อกัน เข้าด้วยกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเข้าใจกันมากขึ้น นำไปสู่การทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์ของทุกฝ่าย

4. เครือข่ายสามารถทำให้คนและองค์กรที่ไม่มีความสัมพันธ์กันได้ทราบว่ายังมีบุคคลหรือหน่วยงานอื่นอีกมากที่สนใจทำงานในเรื่องเดียวกัน และเผชิญปัญหาเหมือนกัน

5. เครือข่ายสามารถทำให้ความต้องการของประชาชนได้รับการสนองตอบจากรัฐ

6. เครือข่ายช่วยชี้ให้เห็นปัญหาและประเด็นการพัฒนาที่ซับซ้อนและท่วมทับในหมู่บ้าน

7. เครือข่ายทำให้คนและองค์กรได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ได้รับกำลังใจ การจูงใจ และการยอมรับ ซึ่งมีความสำคัญต่อหน่วยเล็ก ๆ ที่อยู่นอกระบบราชการ

8. สามารถดึงศักยภาพความเชี่ยวชาญของนักวิชาการ/นักวิจัยที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งกระจายอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา หน่วยวิจัยต่างๆ ของภาครัฐและภาคเอกชนภายในประเทศ รวมทั้งหน่วยวิจัยในมหาวิทยาลัย/สถาบันชั้นนำต่างประเทศ เพื่อผนึกพลังในการพัฒนาวิชาการ พัฒนา/สร้างหลักสูตร ร่วมผลิตบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะปริญญาเอกที่เน้นงานวิจัยพัฒนาและสร้างผลงานวิจัยที่เป็นโครงการขนาดใหญ่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย พัฒนาประเทศ แก้ไขปัญหาของประเทศ และเสริมสร้างสมรรถนะการแข่งขันของประเทศได้

9. สามารถระดมทรัพยากรที่มีจำกัดให้มีการใช้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งทรัพยากรบุคคล และอุปกรณ์เพื่อการศึกษาและวิจัยที่มีราคาแพง

10. สามารถผลิตบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะระดับปริญญาเอกที่มีคุณภาพเทียบเท่าสากล และมีศักยภาพการทำวิจัยในจำนวนที่มีมากขึ้นได้โดยเร็ว

11. เครื่องข่ายที่เข้มแข็งจะสามารถสร้างงานวิจัยที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องระยะยาว ตอบสนองความต้องการของประเทศ รวมทั้งภาคอุตสาหกรรม สามารถแข่งขันได้ในระดับโลก อีกทั้ง พลอด สตาร์คีย์ (Pual Starkey.1997) ได้เสนอแนะกิจกรรมการสร้างเครือข่ายที่ยั่งยืน ไว้อย่างสอดคล้องกัน 9 ประการ ได้แก่

1. มีกิจกรรมสม่ำเสมอและมากพอที่จะทำให้สมาชิกได้ทำงานร่วมกัน เป็นกิจกรรมที่ต้องแน่ใจว่าทำได้ และกระจายงานได้ทั่วถึง เลือกริชกิจกรรมที่ง่ายและมีแนวโน้มประสบความสำเร็จ ไม่ทำกิจกรรมที่ยาก โดยเฉพาะครั้งแรกๆ เพราะถ้าทำไม่สำเร็จอาจทำให้เครือข่ายที่เริ่มก่อตัวเกิดการแตกสลายได้

2. จัดให้มีและกระตุ้นให้มีการสื่อสารระหว่างกันอย่างทั่วถึง และสม่ำเสมอ

3. สนับสนุนสมาชิกทุกกลุ่ม และทุกด้านที่ต้องการความช่วยเหลือ เน้นการช่วยเหลือกลุ่มสมาชิกที่ยังอ่อนแอให้สามารถช่วยตนเองได้

4. สร้างความสัมพันธ์ของบุคลากรในเครือข่าย

5. สนับสนุนให้สมาชิกได้พัฒนางานอย่างเต็มกำลังตามศักยภาพและความชำนาญที่มีอยู่ โดยร่วมกันตั้งเป้าหมายในการพัฒนางานให้กับสมาชิกแต่ละกลุ่ม ส่งผลให้สมาชิกแต่ละกลุ่มมีความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน เป็นพื้นฐานในการสร้างความหลากหลายและเข้มแข็งให้กับเครือข่าย

6. สร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น ระหว่างบุคลากรทุกระดับของสมาชิกในเครือข่ายในลักษณะความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อน

7. จัดกิจกรรมให้สมาชิกใหม่ของเครือข่าย เพื่อเชื่อมต่อกันกับคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ในการสืบทอดความเป็นเครือข่ายต่อไป

8. จัดให้มีเวทีระหว่างคนทำงานเพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหาในการทำงานด้านต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

9. จัดให้มีช่องทางการทำงานร่วมกัน การสื่อสารที่ง่ายต่อการเข้าถึงที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน เช่น สร้างระบบการส่งต่องาน และสร้างเว็บไซต์เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายเข้าด้วยกัน

3. ผลการเปรียบเทียบการสังเกตพฤติกรรมความเป็นคนดีของนักเรียน โดยใช้ KIDS-DE MODEL โรงเรียนรัตภูมิวิทยา หลังการพัฒนาปีการศึกษา 2559 และ 2560 พบว่า

ปีการศึกษา 2559 พฤติกรรมความเป็นคนดีของนักเรียนตามตัวบ่งชี้ที่โรงเรียนกำหนด ทั้ง 9 ด้าน ได้แก่ 1) การมีคุณธรรมจริยธรรม 2) การมีระเบียบวินัย 3) การมีจิตสำนึกที่ดี 4) การรักการเรียนรู้ 5) มีความรักผูกพันเอื้ออาทร ห่วงใยบุคคลในครอบครัว 6) มีความเป็นไทย และวัฒนธรรม

ไทย 7) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี 8) มีวิถีแบบประชาธิปไตย 9) ไม่มั่วสุมกับอบายมุข มีคุณภาพระดับดีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยร้อยละ ระหว่าง 82.57-86.93

ปีการศึกษา 2560 พฤติกรรมความเป็นคนดีของนักเรียนตามตัวบ่งชี้ที่โรงเรียนกำหนด ทั้ง 9 ด้าน ได้แก่ 1) การมีคุณธรรมจริยธรรม 2) การมีระเบียบวินัย 3) การมีจิตสำนึกที่ดี 4) การรักการเรียนรู้อ 5) มีความรักผูกพันเอื้ออาทร ห่วงใยบุคคลในครอบครัว 6) ความเป็นไทย และวัฒนธรรมไทย 7) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี 8) มีวิถีแบบประชาธิปไตย 9) ไม่มั่วสุมกับอบายมุข มีค่าเฉลี่ยร้อยละ ระหว่าง 83.78-88.53 แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมความเป็นคนดีของนักเรียน ปีการศึกษา 2560 มีการพัฒนาสูงกว่า ปีการศึกษา 2559 ทุกด้าน สอดคล้องตามสมมติฐาน

ที่ผลปรากฏเช่นนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการ โรงเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้วางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความเป็นคนดีของนักเรียน ตามรูปแบบ KIDS-DE MODEL ภายใต้หลักการการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างปัจจัยสนับสนุนความเป็นคนดี ดังนี้

1. **เพื่อน** คือ บุคคลที่นักเรียนคบหาคุยกัน คอยให้คำปรึกษาในทุกๆ เรื่อง คอยชักชวนไปในทางที่ดีเช่น ชวนกันอ่านหนังสือ ช่วยกันติวข้อสอบ ถ้าคบเพื่อนที่ดีจะทำให้ชีวิตมีอนาคตสดใส มีการทำงานที่ดี แต่ถ้าคบเพื่อนชั่วชีวิตเราจะตกต่ำลงเนื่องจากจะชวนกันทำในสิ่งที่ไม่ดีดังนั้นการคบเพื่อนมีความสำคัญและจำเป็นต่อชีวิตของวัยรุ่นเพราะเพื่อนจะมีอิทธิพลในเรื่องความคิดความเชื่อตลอดจนให้คำปรึกษา หรือแนะนำในเรื่องต่างๆ รวมทั้งพฤติกรรมทางเพศ และอาจชักจูงไปในทาง ที่ดีและไม่ดี ดังนั้นการเลือกคบเพื่อนที่ดีจะช่วยแนะนำเรื่องพฤติกรรมทางเพศในทางที่เหมาะสมจึงนำไปสู่ Kindness of Friends (เพื่อนดี)

2. **ครู** ไม่เพียงแต่จะต้องมีความรู้ทางวิชาการเพื่อจะสอนนักเรียนเท่านั้น แต่ครูยังจะต้องเป็นผู้ช่วยนักเรียนให้พัฒนาทั้งทางด้านสติปัญญา บุคลิกภาพ อารมณ์ และสังคมด้วยดังนั้นครูต้องเป็นผู้ที่ให้ความอบอุ่นแก่นักเรียน และนักเรียนส่วนมากจะมีครูอย่างน้อยหนึ่งคนที่ยึดเป็นต้นแบบและนักเรียนจะยอมรับค่านิยมและอุดมการณ์ของครูที่นักเรียนยึดเป็นต้นแบบจะติดตามไปตลอดชีวิต จึงนำไปสู่ Ideal Teachers (ครูดี)

3. **ครอบครัว** เป็นสถาบันแห่งแรกที่อบรมทางด้านจิตใจและปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพให้แก่เด็ก โดยประกอบด้วยพ่อ แม่ ลูก ถือเป็นสถาบันหลักในการดูแลและเลี้ยงดูถ้าครอบครัวใดที่พ่อแม่และบุคคลในครอบครัวมีการศึกษาและ ถ่ายทอดสิ่งที่ ดีมีคุณค่ากับเด็ก เด็กก็จะได้รับการซึมซับสิ่งที่ดีมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ แต่ถ้าเด็กที่เกิดในครอบครัวที่เป็นแบบอย่างในทางตรงข้าม เช่น พ่อ แม่ หรือบุคคลในครอบครัวมีการศึกษาน้อย หากจน พ่อแม่มีพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง เช่น พุดจาหยาบคาย ไม่สุภาพ และมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมเด็กก็จะ ซึมซับเอาพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง

นั้นมาเป็นพฤติกรรมของตนเอง ดังนั้น ครอบครัวจึงมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียน จึงนำไปสู่ Delightful Family (ครอบครัวดี)

4. โรงเรียน ต้องกำหนดแนวนโยบายที่ชัดเจน เพื่อสร้างเสริมและปลูกฝังนักเรียนให้เป็นผู้มีวินัยในตนเอง สามารถประพฤติปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของโรงเรียนและของสังคมทั่วไป สามารถควบคุมดูแลตนเอง และสังคมส่วนรวมให้อยู่ร่วมกันได้ด้วยความสงบสุข อันจะมีผลทำให้โรงเรียนสามารถดำเนินกิจการต่างๆ ไปด้วยความสงบเรียบร้อยและนักเรียนเองก็สามารถทำการศึกษ่าเล่าเรียนได้ด้วยความราบรื่น ปราศจากความเดือดร้อนวุ่นวาย อันเกิดจากการที่นักเรียนขาดวินัยขาดความรับผิดชอบ ยิ่งกว่านั้นการที่โรงเรียนสามารถปลูกฝังให้นักเรียนสามารถประพฤติปฏิบัติตนในแนวทางที่ถูกที่ควรด้วยตัวของตนเอง ย่อมจะช่วยให้นักเรียนเจริญเติบโตเป็นพลเมืองดีของประเทศต่อไปด้วยดี อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ตนเองและแก่สังคมส่วนรวมในอนาคต จึงนำไปสู่ School Administration (การบริหารจัดการดี)

5. สิ่งแวดล้อมที่จะต้องพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ สื่อต้นแบบที่สำคัญทั้งภายในและนอกโรงเรียน หรือถ้าหากนักเรียนอยู่ในชุมชนที่มีระบบการจัดการที่ดีมีแบบอย่างทาง พฤติกรรมที่เหมาะสม และมีกิจกรรมที่กระตุ้นหรือส่งเสริมเด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนด้วยแล้ว จะช่วยให้เด็กและเยาวชนมีจิตสาธารณะ คิดเพื่อส่วนรวมและชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ ช่วยกันพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้า หรือสำนึกรักบ้านเกิด ซึ่งนับว่าเป็นพื้นฐานสำคัญของการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตต่อไป จึงนำไปสู่ Developed Environment (สื่อ บรรยากาศ และแหล่งเรียนรู้ดี)

ซึ่งแนวคิดข้างต้น สอดคล้องกับทฤษฎีของ บานดูรา Bandura.1963 (อ้างในสารคดีชัชช. 2550 : 11) กล่าวโดยสรุปว่า การเรียนรู้เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้งผู้เรียน และสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกัน ผู้วิจัยจึงเลือกปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่มีชีวิต ได้แก่ กลุ่มเพื่อน ครู ผู้ปกครอง รวมถึงคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายชุมชน และปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิต ได้แก่ สื่อต้นแบบ จากหลักการและทฤษฎีข้างต้น จึงเป็นที่มาของการกำหนดแนวทางพัฒนาความเป็นคนดีของนักเรียน โดยใช้ KIDS-DE MODEL โรงเรียนรัตภูมิวิทยา ปีการศึกษา 2559-2560 ในครั้งนี้

สอดคล้องกับทฤษฎีทางด้านจิตพิสัยของแครทโวล บลูม และมาเซีย (Krathwohl, Bloom, & Masia) (อ้างถึงในอนันต์ ผุคเกตุ. 2559 : 22) ได้ลำดับการเกิดลักษณะนิสัยของบุคคลเป็น 5 ชั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นรับรู้ (receiving)

เป็นการพัฒนาขั้นแรกสุด ขั้นนี้บุคคลจะมีความรู้สึกรับรู้ต่อสิ่งเร้าที่มากระทบต่อประสาทสัมผัสของเขา ซึ่งแบ่งเป็น 3 ขั้นย่อย คือ

1. ขั้นรู้ตัว ได้แก่ การสังเกต รับรู้ความแตกต่างของสิ่งเร้า
2. ขั้นตั้งใจรับ ได้แก่ การมีความตั้งใจฝึกลำโพงต่อสิ่งเร้าเฉพาะอย่างเริ่มสะสมความรู้หรือประสบการณ์ในสิ่งเร้าเฉพาะอย่างนั้นแล้วจึงยอมรับ
3. ขั้นการเลือกสรรสิ่งที่รับรู้ ได้แก่ การเลือกรับเฉพาะอย่าง เช่น สนใจอ่านเฉพาะบางเรื่อง สนใจตอบคำถามเฉพาะบางคำถาม

ขั้นที่ 2 ขั้นตอบสนอง (responding)

เป็นการพัฒนาการที่สูงขึ้นมาอีกขั้นหนึ่ง ในขั้นนี้บุคคลไม่เพียงรับรู้สิ่งเร้าเท่านั้น แต่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า 3 ลักษณะ คือ

1. ขั้นเต็มใจตอบสนอง เป็นการยินยอมปฏิบัติตามหลักการหรือกฎเกณฑ์และยอมรับในสิ่งที่รับรู้มา
2. ขั้นตั้งใจตอบสนอง เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มอาสาที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการกับผู้อื่น และอาจมีการพยายามหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติในสิ่งที่ขัดกับสิ่งที่ตนรับรู้มา
3. ขั้นพอใจตอบสนอง เป็นขั้นที่บุคคลจะเกิดความพึงพอใจ หรือไม่พอใจต่อพฤติกรรม หรือการแสดงออกของผู้อื่นที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับสิ่งที่รับรู้มา เป็นการเลือกตอบสนองต่อสิ่งเร้า

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (valuing)

เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มเห็นคุณประโยชน์ของสิ่งที่รับรู้ และสิ่งที่ตอบสนองแล้ว เขาเริ่มยอมรับสิ่งที่เริ่มได้รับรู้มา สิ่งใดมีความหมายต่อเขาและสิ่งใดไม่มีค่า ไม่มีมีความหมายต่อเขา เขาจะแสดงออกด้วยพฤติกรรมต่างๆ ตามขั้นตอนการพัฒนาย่อย คือ

1. การยอมรับค่านิยม ได้แก่ พยายามเพิ่มพูนประสบการณ์ในสิ่งเร้าต่างๆ พยายามปฏิบัติตามบ่อยครั้งเข้า
2. การแสดงความนิยมตามค่านิยม ได้แก่ การเข้าช่วยเหลือสนับสนุน ร่วมมือในกิจกรรมที่ส่งเสริมที่เห็นด้วย
3. การเข้าร่วมงาน ได้แก่ การเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่เขาเห็นคุณค่า และปฏิเสธ คัดค้าน โต้แย้ง หรือขัดขวางการปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่เขาไม่เห็นคุณค่า

ขั้นที่ 4 ขั้นจัดระบบ (organization)

เมื่อบุคคลพัฒนาคุณลักษณะมาถึงขั้นนี้ เขาจะพยายามปรับตัวเองให้เข้ากับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่เขายอมรับ และจะพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมที่เขาเห็นคุณค่าหลายๆ อย่างพร้อมๆ กันพยายามจัดลำดับค่านิยมเหล่านี้กับสิ่งต่างๆ ที่เขายอมรับนั้น ขั้นนี้ประกอบด้วยขั้นย่อย 2 ขั้น คือ

1. ขั้นสร้างความเข้าใจในค่านิยม เขาจะแสดงออกโดยการเข้าร่วม กลุ่มอภิปรายร่วม สร้างแนวคิด เปรียบเทียบพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้นๆ
2. ขั้นสร้างระบบค่านิยม เขาจะพยายามชี้แจงนำหลักค่านิยมต่างๆ เขายอมรับจัดลำดับค่านิยมเหล่านั้น สร้างแผน สร้างกฎเกณฑ์ให้เขาสอดคล้องกับที่เขายอมรับ และระบบที่เขาสร้างขึ้น แล้วนำไปใช้กับตัวเองหรือพยายามชักชวนให้ผู้อื่นยอมรับระบบนั้น

ขั้นที่ 5 ขั้นเกิดกิจนิสัย (characterization)

เป็นพัฒนาการที่ต่อจากขั้นจัดระบบซึ่งเป็นการเริ่มต้นของการวางตัว หรือการยอมรับสิ่งที่คุณค่ามาเป็นมาเป็นลักษณะเฉพาะตัวดังกล่าวคือ เมื่อการจัดระบบสำหรับตัวเองเข้ารูปเข้ารอยแล้ว บุคคลก็จะยึดถือระบบที่จัดนั้นเป็นของตนเอง แล้วปฏิบัติหรือยึดถือต่อไปจนเกิดเป็นการแสดงออกโดยอัตโนมัติ หมายความว่า เมื่อใดก็ตามที่เขาอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตอบสนองสิ่งเร้า เขาก็จะตอบสนองในรูปแบบที่คงเส้นคงวาจนจัดได้ว่าเป็นลักษณะประจำตัวของเขาในที่สุด ขั้นเกิดกิจนิสัยสามารถแบ่งเป็นขั้นย่อย 2 ขั้น คือ

1. ขั้นสร้างข้อสรุป ได้แก่ การพยายามปรับปรุงระบบจนอยู่ในขั้นสมบูรณ์ในตัว ตามแนวหรือระบบที่ตนเองต้องการ
2. ขั้นกิจนิสัย ได้แก่ การแสดงออกอย่างสม่ำเสมอจนได้รับการยอมรับจากหมู่คณะว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของเขาซึ่งเป็นเครื่องแสดงถึงการเกิดคุณลักษณะเฉพาะนั้นๆ ของบุคคลแล้ว

อีกทั้งสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมตามแนวปฏิรูปการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558 : 13-147) สรุปว่า การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนากิจกรรมของสถานศึกษา ก่อให้เกิด (1) การระดมความคิด และอภิปรายร่วมกัน ระหว่างผู้เกี่ยวข้องทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย ทำให้การปฏิบัติมีความเป็นไปได้มากกว่าการคิดคนเดียว (2) การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ มีผลในทางจิตวิทยา คือทำให้เกิดการต่อต้านน้อยลงในขณะที่เดียวกันก็จะเกิดการยอมรับมากขึ้น (3) เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีกว่าสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน ตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (4) เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสได้ใช้ความสามารถและทักษะในการทำงานร่วมกันเกิดความมีน้ำใจ และความจงรักภักดีต่อหน่วยงานมากขึ้น (5) การมีส่วนร่วม

ร่วมจะทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้น การตัดสินใจมีคุณภาพมากขึ้น และส่งเสริมให้มีการปรับปรุงงาน ตลอดเวลาจนผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายชุมชนในการพัฒนาความเป็นคนดีของนักเรียน โดยใช้ KIDS-DE MODEL โรงเรียนรัตภูมิวิทยา หลังการพัฒนา ปีการศึกษา 2559-2560 พบว่า

ปีการศึกษา 2559 โดยภาพรวมทุกกลุ่มที่ประเมินมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ปกครอง มีความพึงพอใจค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.60) รองลงมาได้แก่ กลุ่มนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.59) ส่วนกลุ่มครู มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 0.43)

ปีการศึกษา 2560 โดยภาพรวม ทุกกลุ่มที่ประเมินมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มครู มีความพึงพอใจค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.43) รองลงมาได้แก่ กลุ่มผู้ปกครอง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.54) ส่วนกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นกัน ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.56)สอดคล้องตามสมมติฐาน

ที่ผลปรากฏเช่นนี้เป็นเพราะว่า กิจกรรมที่เพื่อพัฒนาความเป็นคนดีของนักเรียน โดยใช้ KIDS-DE MODEL โรงเรียนรัตภูมิวิทยา ปีการศึกษา 2559-2560 เป็นกิจกรรมที่เกิดจากมติของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบท และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และชุมชน เป็นภาระงานที่เกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายที่ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเน้นการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ตอบสนองความต้องการของนักเรียน โรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย นอกจากนี้การดำเนินกิจกรรมยังได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานของรัฐ และเอกชนอย่างเพียงพอ ทำให้การดำเนินงานมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ จากสาเหตุที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงมีผลทำให้การประเมินความพึงพอใจต่อการ ดำเนินงานที่มีต่อที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนโดยใช้ KIDS-DE MODEL โรงเรียนรัตภูมิวิทยา ปีการศึกษา 2559-2560 ภาพรวมทุกกลุ่มที่ประเมินมีความคิดเห็นอยู่ ในระดับมาก-มากที่สุด

สอดคล้องกับผลการศึกษาของ น้ำทิพย์ ม่วงปลอด (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อคุณภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์แม่แบบแก้ปัญหาเข้าใจ เข้าถึงพัฒนาของโรงเรียนบ้านหัวถนน จังหวัดสงขลา พบว่าปีการศึกษา 2556 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความพึงพอใจ เฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก

และนักเรียนมี ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก ปีการศึกษา 2557 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความพึงพอใจ เฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ นักเรียน ครู และผู้ปกครองอยู่ในระดับมาก

สอดคล้องกับ Michael Beer. (1965 อ้างถึงใน สมหมาย เปียณอม. 2551 : 7) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า เป็นทัศนคติของคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

1) V มาจากคำว่า Valance หมายถึง ความพึงพอใจ

2) I มาจากคำว่า Instrumentality หมายถึง สื่อ เครื่องมือ วิธีทางนำไปสู่ความพึงพอใจ

3) E มาจากคำว่า Expectancy หมายถึง ความคาดหวังภายในตัวบุคคลนั้น ๆ ซึ่งบุคคล

มีความต้องการและมีความคาดหวังในหลายสิ่งหลายอย่าง ดังนั้น จึงต้องกระทำด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง เพื่อตอบสนองความต้องการหรือสิ่งที่คาดหวังเอาไว้ ซึ่งเมื่อได้รับการตอบสนองแล้วตามที่ตั้งใจหวังหรือคาดหวังเอาไว้ บุคคลนั้นก็ได้รับความพึงพอใจ และในขณะเดียวกันก็จะคาดหวังในสิ่งที่สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ซึ่งอาจจะแสดงในรูปสมการได้ ดังนี้ แรงจูงใจ = ผลของความพึงพอใจ + ความพึงพอใจ ซึ่งหมายถึง แรงจูงใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ต่อการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ต่อการประเมินผลงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของตน หรือแรงจูงใจที่บุคคลจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรใดจะเป็นผลที่เกิดจากทัศนคติต่อองค์กร หรือการทำงานขององค์กรนั้นรวมกัน ความคาดหวังที่เขาคาดหวังไว้ ถ้ามีทัศนคติที่ดีต่อองค์กรต่อผลงานขององค์กร และได้รับการตอบสนองทั้งรูปธรรมและนามธรรมเป็นไปตามที่คาดหวังไว้ แรงจูงใจที่จะมีความรู้สึกพึงพอใจก็จะสูง แต่ในทางกลับกัน ถ้ามีทัศนคติในเชิงลบต่องาน และการตอบสนองไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ แรงจูงใจที่จะมีความรู้สึกพอใจก็จะต่ำไปด้วย

สอดคล้องกับ ริชาร์ด (Richard, 1993 อ้างถึงใน ภูษิต สายกิมสุวรรณ. 2550 : 14) ความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกสมหวังหรือเกินความคาดหวังที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับบริการ

สอดคล้องกับ อำพัน วิมลวัฒนา (2550 : 10) กล่าวว่า ความพึงพอใจ ความรู้สึก หรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นไปในทางที่ดีและไม่ดี หรือในด้านบวกและในด้านลบ หรือไม่มีปฏิกิริยา คือเฉย ๆ ก็ได้ หรืออาจจะมิในทุก ๆ ด้าน โดย อาจจะมีมากน้อยต่างกัน ซึ่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการแก่บุคคลนั้น ถ้าตอบสนองได้ก็เป็นแง่บวก แต่ถ้าตอบสนองไม่ได้ก็เป็นแง่ลบความพึงพอใจอาจเปลี่ยนแปลงได้ แต่ทั้งนี้ ความพึงพอใจของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับค่านิยมและประสบการณ์ที่ ได้รับมากน้อยเพียงใด จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจดังกล่าวสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่แต่ละบุคคลแสดงออกหรือทัศนคติของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งจะแสดงออก เมื่อความต้องการหรือความคาดหวังของบุคคลนั้น ๆ ได้รับการตอบสนองทั้งทางด้านร่างกายและ จิตใจ

ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี ทั้งในด้านบวกหรือด้านลบหรือไม่มีปฏิริยาใด ๆ ก็ได้จะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับประสบการณ์และค่านิยมของแต่ละบุคคล

สอดคล้องกับมุสตี แสงหล่อ (2555) ได้กล่าวสรุปความสำคัญของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน เป็นที่พึงปรารถนาของบุคคลทุกคนเพราะช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพผลสูงสุด การสร้างความพึงพอใจนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องรู้เกี่ยวกับกระบวนการเทคนิคและวิธีการด้วยการอาศัยการจูงใจเป็นเครื่องมือสำคัญการจูงใจบุคลากรให้ได้ผลนั้นผู้บริหารต้องใช้สิ่งจูงใจที่เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละบุคคล และมีความรู้พื้นฐานที่จะนำไปใช้ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

สอดคล้องกับพัชรนันท์ อึ้งรัก (2556) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานหรือความพึงพอใจในการทำงานเป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับความต้องการของมนุษย์โดยตรงซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับ ขวัญ ทัศนคติ การจูงใจในการปฏิบัติงาน ในองค์การความพึงพอใจในการทำงานของบุคคล จะมีผลเป็นอย่างมากต่อการปฏิบัติงาน คือ ผู้ที่ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในการทำงานสูง ย่อมปฏิบัติงานได้สำเร็จและมีประสิทธิภาพมากกว่าผู้ที่ปฏิบัติงานที่มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยการพัฒนาความเป็นคนดีของนักเรียน โดยใช้ KIDS-DE MODEL โรงเรียนรัตภูมิวิทยา ปีการศึกษา 2559-2560 ครั้งนี้ทำให้ได้ค้นพบจุดเด่น ของการมีแบบอย่างที่ดีซึ่งเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการพัฒนาความเป็นคนดีของนักเรียนต่อไป

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้าน Kindness of Friends (เพื่อนดี) เนื่องจากเพื่อนคือบุคคลที่นักเรียนคบหาคุยกัน คอยให้คำปรึกษาในทุกๆ เรื่อง คอยชักชวนไปในทางที่ดีเช่น ชวนกันอ่านหนังสือ ช่วยกันติวข้อสอบ ถ้าคบเพื่อนที่ดีจะทำให้ชีวิตมีอนาคตสดใสมีงานที่ดี แต่ถ้าคบเพื่อนชั่วชีวิตเราจะตกต่ำลงเนื่องจากจะชวนกันทำในสิ่งที่ไม่ดีดังนั้นการคบเพื่อนมีความสำคัญและจำเป็นต่อชีวิตของวัยรุ่นเพราะเพื่อนจะมีอิทธิพลในเรื่องความคิดความเชื่อตลอดจนให้คำปรึกษา หรือแนะนำในเรื่องต่างๆ รวมทั้งพฤติกรรมทางเพศ และอาจชักจูงไปในทาง ที่ดีและไม่ดี ดังนั้นการเลือกคบเพื่อนที่ดีจะช่วยแนะนำเรื่องพฤติกรรมทางเพศในทางที่เหมาะสม

1.2 ด้าน Ideal Teachers (ครูดี) เนื่องจากครูไม่เพียงแต่จะต้องมีความรู้ทางวิชาการเพื่อจะสอนนักเรียนเท่านั้น แต่ครูยังจะต้องเป็นผู้ช่วยนักเรียนให้พัฒนาทั้งทางด้านสติปัญญา บุคลิกภาพ อารมณ์ และสังคมด้วยดังนั้น ครูต้องเป็นผู้ที่ให้ความอบอุ่นแก่นักเรียน และนักเรียนส่วนมากจะมีครู

อย่างน้อยหนึ่งคนที่ยึดเป็นต้นแบบและนักเรียนจะยอมรับค่านิยมและอุดมการณ์ของครูที่นักเรียนยึดเป็นต้นแบบจะติดตามไปตลอดชีวิต

1.3 ด้าน Delightful Family (ครอบครัวดี) เนื่องจาก ครอบครัว เป็นสถาบันแห่งแรกที่อบรมทางด้านจิตใจและปลูกฝังพฤติกรรมสุภาพให้แก่ นักเรียน โดยประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ถือเป็นสถาบันหลักในการดูแลและเลี้ยงดูถ้าครอบครัวใดที่พ่อแม่และบุคคลในครอบครัวมีการศึกษาและถ่ายทอดสิ่งที่ดีมีคุณค่ากับเด็ก เด็กก็จะได้รับการซึมซับสิ่งที่ดีมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ แต่ถ้าเด็กที่เกิดในครอบครัวที่เป็นแบบอย่างในทางตรงข้าม เช่น พ่อ แม่ หรือบุคคลในครอบครัวมีการศึกษาน้อย ยากจน พ่อแม่มีพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง เช่น พุดจาหยาบคาย ไม่สุภาพ และมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมเด็กก็จะ ซึมซับเอาพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องนั้นมาเป็นพฤติกรรมของตนเอง ดังนั้น ครอบครัว จึงมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียน

1.4 ด้าน School Administration (การบริหารจัดการดี) เนื่องจาก โรงเรียน ต้องกำหนดนโยบายที่ชัดเจน เพื่อสร้างเสริมและปลูกฝังนักเรียนให้เป็นผู้มีวินัยในตนเอง สามารถประพฤติปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของโรงเรียนและของสังคมทั่วไป สามารถควบคุมดูแลตนเอง และสังคมส่วนรวมให้อยู่ร่วมกัน ได้ด้วยความสงบสุข อันจะมีผลทำให้โรงเรียนสามารถดำเนินกิจการต่างๆ ไปด้วยความสงบเรียบร้อยและนักเรียนเองก็สามารถทำการศึกษาล่าเรียนได้ด้วยความราบรื่นปราศจากความเดือดร้อนวุ่นวาย อันเกิดจากการที่นักเรียนขาดวินัยขาดความรับผิดชอบ ยิ่งกว่านั้นการที่โรงเรียนสามารถปลูกฝังให้นักเรียนสามารถประพฤติปฏิบัติตนในแนวทางที่ถูกที่ควรด้วยตัวของเขาเอง ย่อมจะช่วยให้ นักเรียนเจริญเติบโตเป็นพลเมืองดีของประเทศต่อไปด้วยดี อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ตนเองและแก่สังคมส่วนรวมในอนาคต

1.5 ด้าน Developed Environment (สื่อ บรรยากาศ และแหล่งเรียนรู้ดี) เนื่องจาก สิ่งแวดล้อมที่จะต้องพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ สื่อต้นแบบที่สำคัญทั้งภายในและนอกโรงเรียน หรือถ้าหากนักเรียนอยู่ในชุมชนที่มีระบบการจัดการที่ดีมีแบบอย่างทาง พฤติกรรมที่เหมาะสม และมีกิจกรรมที่กระตุ้นหรือส่งเสริมเด็กและเยาวชนเข้ามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนด้วยแล้ว จะช่วยให้เด็กและเยาวชนมีจิตสาธารณะ คิดเพื่อส่วนรวมและชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ ช่วยกันพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้า หรือสำนึกรักบ้านเกิด ซึ่งนับว่าเป็นพื้นฐานสำคัญของการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตต่อไป

1.6 หลังการพัฒนาโรงเรียนควรมีการตรวจสอบพฤติกรรมที่สะท้อนคุณลักษณะความเป็นคนดีอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อดูแลแนวโน้มความยั่งยืนหรือความคงทนถาวรของความเป็นคนดีของนักเรียนและ ทบทวนกิจกรรมต่างๆ เพื่อปรับปรุงพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ของโรงเรียน เช่น ในด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ

เป้าหมาย เอกลักษณ์ อัครลักษณ์ ของโรงเรียน การเปลี่ยนแปลงของครู การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
ของนักเรียนและการเปลี่ยนแปลงของชุมชน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงนโยบายแห่งรัฐ อย่างน้อยปีละ
1 ครั้ง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นคนดีของนักเรียนอย่างยั่งยืน
- 2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นคนดีของนักเรียนกับสภาพแวดล้อม
ของบ้าน โรงเรียน วัด และหรือมัสยิด ในชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่
- 2.3 ควรศึกษาผลกระทบทางบวกของการเป็นคนดีของนักเรียนที่มีต่อชุมชนและ
สังคมโดยรอบสถานศึกษา